

Etapprapport

- för PTS innovationstävling

Projekttitel:	Wikispeech
Projektorganisation:	Wikimedia Sverige, med stöd av STTS AB och KTH.
Etapprapport för etapp nr:	4
Författare av detta dokument:	John Andersson
Datum för skrivande av etapprapport:	27 juli 2017
Version av detta dokument:	1
Bilaga:	Bilaga 1: Uppdaterad projektplan

1. Instruktioner

Detta dokument fylls i vid rapportering av respektive etapp och avser den aktuella etappen.

OBS! Texter skrivna kursivt ska tas bort från dokumentet och exempeltexter ska ersättas med era egna uppgifter.

2. Etappprogress

I detta kapitel beskrivs hur den redovisade etappen har gått och eventuella händelser/avvikelser samt tillhörande anledningar/orsaker.

2.1 Aktiviteter, utfall och avvikelser

Nedan beskrivs aktiviteter och utfall från etappen.

Etapp 4: Utveckling och förberedelse av utvärdering	Tidsperiod	Avvikelser i tid
Etappens tidsperiod (startdatum – slutdatum):	2017-02-28 - 2017-07-31	

Aktiviteter under etappen:	Utfall i % (vad har ni utfört av det som var planerat för denna etapp)	Avvikelser (större ändringar som gjorts – avvikelser från plan och anledning)
• Projektledning: Etapprapport 4 inskickad (WMSE)	100 %	
• Community konsultation: Uppsattsämnen definierade (WMSE)	100 %	
• Utveckling arabiska: Språk aktiverat på Wikipedias testplattform (WMSE)	100 %	
• Utveckling arabiska: Språk aktiverat på Wikipedias testplattform (STTS)	90 %	
• Användartester: Rapport användartester (KTH)	80 %	Användartester genomförda, slutlig rapport återstår ännu att leverera.
• Expertdiskussioner (STTS)	100 %	
• Expertdiskussioner (KTH)	100 %	
• Avstämningsmöte med internationella Wikimediarelsen: Reserapport (WMSE)	100 %	
• Kodgranskning (WMSE)	25 %	Vi har förberett en plan på vårt håll. Wikimedia

		Foundation har dock inte gett oss en exakt tidplan ännu, trots upprepade påtryckningar. Vi undersöker även möjligheten att Wikimedia Deutschland kodgranskar åt oss (plan B), men inte heller det är bekräftat.
<ul style="list-style-type: none"> • Implementera feedback (WMSE) 	100 %	
<ul style="list-style-type: none"> • Installation på Translatewiki: Translateable software (WMSE) 	80 %	Översättningsbara strängar finns i API:et efter vad som behövs för Translatewiki, men innan formuleringarna är stabila begär vi dock inte hjälp från volontäröversättarna via translatewiki.net.

Kvarvarande aktiviteter från föregående etapper:	Utfall i % (vad har ni utfört av det som var planerat för denna etapp)	Avvikelser (större ändringar som gjorts - avvikelser från plan och anledning)
<ul style="list-style-type: none"> • Utveckling läsning: Gränssnittet för uppspelning stabilt (WMSE) 	80 %	Vi behåller denna på samma procentsats då vi hade uppföljningsarbete från våra användartester att hantera.
<ul style="list-style-type: none"> • Utveckling engelska: Språk aktiverat på Wikipedias testplattform (WMSE) 	90 %	Viss ompaketering kommer fortfarande att krävas.
<ul style="list-style-type: none"> • Utveckling nytt språk: Dokumentationssidor skapade (WMSE) 	0 %	Har inte varit prioriterat då vi ännu inte vill att andra skall försöka lägga till nya språk innan vi aktiverat i Beta och kan testa det.
<ul style="list-style-type: none"> • Utveckling nytt språk: Dokumentationssidor skapade (STTS) 	0 %	Se ovan.
<ul style="list-style-type: none"> • Utveckling förbättring: Gränssnittet för rättning stabilt (WMSE) 	25 %	Påbörjat designarbetet och förberett bakomliggande funktionalitet.
<ul style="list-style-type: none"> • Utveckling svenska: Språk aktiverat på Wikipedias testplattform (STTS) 	100 %	

• Utveckling förbättring: Gränssnittet för rättning stabilt (STTS)	90 %	Viss justering kan behövas vid framtida integration.
• Tester och uppföljning: Språk redo att aktiveras som Beta (WMSE)	85 %	Vi har redan genomfört en serie tester och följt upp, men skulle vilja genomföra ytterligare en workshop med funkisorganisationerna för att förankra det hela.
• Google Summer of Code: Nytt verktyg (WMSE)	25 %	Arbetet sker inte som en del av Google Summer of Code, men en volontär arbetar på ett verktyg under sommaren och har satt sig in i MediaWiki och planerat hur huvuduppgiften kan lösas..
• Utveckling svenska: Språk aktiverat på Wikipedias testplattform (WMSE)	90 %	Viss ompaketering kommer fortfarande att krävas.
•		

2.2 Avvikelser från plan

I detta kapitel beskrivs mer detaljerat om de avvikelser (orsaker och påföljder) som gjorts från plan och som kortfattat beskrivits i föregående kapitel (kapitel 2.1).

2.2.1 Revideringar gällande *Utveckling läsning: Gränssnittet för uppspelning stabilt*

- Arbetet med spelaren har flutit på bra. Efter vår genomgång av Wikispeech med Synskadades Riksförbund och Dyslexiförbundet prioriterade vi dock upp ett par grejer som de pekade ut som viktigt, exempelvis att rubriker identifieras vid uppspelning. Vi tittade på vilka uppgifter som går att bygga separat och som bör vara enkla att lägga till i ett senare skede. Dessa nya uppgifter gjorde att det planerade arbetet med att ladda ned en ljudfil för offlinelyssning har nedprioriterats och brutits ut som en separat uppgift.
- Vi har under tidigare etapper undersökt de två möjligheter som finns för variering av uppspelningshastighet och båda fungerar med det som idag är färdigställt. Arbetet med implementeringen har påbörjats men har ännu inte avslutats.
- Uppspelning av informationen på den omgivande sidan runt brödtexten (menyer, knappar, sidfot m.m.) återstår ännu att utveckla.
- Personliga inställningar för spelaren har designats, men är ännu inte färdigutvecklade och aktiverade.

- Arbetet med att implementera den bakomliggande funktionaliteten för spelarens användargränssnitt har till största delen färdigställts. Det återstår dock att koppla den samman med tillägget TimedMediaHandler [<https://www.mediawiki.org/wiki/Extension:TimedMediaHandler>] och där lägga till vissa nödvändiga funktioner för talsyntesen. Detta har skjutits på framtiden till dess att vi byggt färdigt API:erna.
- WMSE har designat en grund för att ljudnotifikationer ska fungera för att göra lyssnaren uppmärksam på ex. länkar eller fotnoter. Implementationen återstår dock.

2.2.2 Revideringar gällande *Utveckling nytt språk: Dokumentationssidor skapade*

Det återstår ännu att skriva dokumentationssidorna för hur ett nytt språk skall kunna aktiveras. Detta har inte varit prioriterat i denna etapp då vi inte vill att andra skall försöka lägga till nya språk innan vi aktiverat i Beta och de kan testa det.

2.2.3 Revideringar gällande *Utveckling svenska/engelska/arabiska: Språk aktiverat på Wikipedias testplattform*

På vår testwiki har vi aktiverat Wikispeech-tillägget, och gjort en lokal installation av den tillhörande TTS-servern. För att kunna driftsätta TTS-servern på WMF:s produktionsservrar behöver denna dock paketeras om så att installationen går att automatisera fullt ut. Detta är också ett krav för att WMF ska kunna testa att servern fungerar säkert i deras olika miljöer. Detta arbete har tagit längre tid än vi först förväntade oss.

2.3 Kostnader för etappen

Nedan beskrivs finansiering och kostnader som projektet haft under etappen.

	Belopp i kronor
1. Ej nyttjad finansiering från tidigare etapper	<p>WMSE hade 19 965 kr kvar i arbetstid från föregående etapper som vid rapporten placerades i Etapp 5.</p> <p>KTH hade 0 kr kvar i arbetstid från föregående etapper.</p> <p>STTS hade 128 500 kr kvar i arbetstid från föregående etapper vilket delades mellan Etapp 4 och Etapp 5.</p>

	WMSE hade 2 683,86 kr kvar i outnyttjade fasta kostnader från föregående etapper.
2. Erhållen finansiering från PTS för aktuell etapp	538 312 kr
3. Budgeterad egen finansiering för aktuell etapp	145 860 kr
3. Utfall egen finansiering för aktuell etapp	57 420 kr av WMSE 150 000 kr av KTH (detta var utöver den budgeterade egenfinansiering vi rapporterade i förra etapprapporten)
4. Utfall total kostnad för etappen	WMSE: 213 216 kr i upparbetad arbetstid. För juli, som ännu inte bokförts, har vi uppskattat antalet upparbetade timmar. Observera att vi i tidigare rapporter har angett upparbetad arbetskostnad baserat på ett internt timpris som var ouppdaterat. Vi har nu räknat om detta till de 330 kr per timme vi angett i ansökan. Som ett resultat av detta har tidigare etapper varit dyrare än vad som angetts i föregående etapprapporter. STTS: 225 000 kr upparbetad arbetstid. KTH: 180 000 kr i upparbetad arbetstid.
5. Fasta kostnader för etappen	18 610,98 kr i resor använt.
6. Outnyttjad finansiering vid etappens slut (som flyttas till nästa etapp)	WMSE har 88 440 kr kvar i oupparbetad arbetstid från Etapp 4 som flyttas till Etapp 5. STTS har 22 000 kr kvar i oupparbetad arbetstid från Etapp 4 som flyttas till Etapp 5. KTH har 0 kr kvar i oupparbetad arbetstid från Etapp 4 som flyttas till Etapp 5.

	WMSE har 5 581,02 kr kvar i outnyttjade fasta kostnader från Etapp 4 som flyttas till Etapp 5.
--	--

2.4 Händelser under perioden som etapprapporten avser

I detta kapitel beskrivs viktiga händelser som skett under etappen.

Fokuset under denna etapp har legat på att färdigställa de sista delarna av spelaren och integrera tidigt feedback.

Vi har även fokuserat på ett proof of concept med grundläggande rättningsfunktionalitet. Detta säkerställer att underliggande funktionalitet finns och fungerar och ligger till grund för att vi kan bygga in en möjligheten att förbättra Wikispeech som en del av MediaWiki under Etapp 5.

Då Wikipedia-texter är informationstunga har KTH undersökt hur detta påverkar lyssnaren, så att vi kan säkerställa att lyssnaren kan ta till sig informationen så effektivt som möjligt. Till största delen har detta skett med egen finansiering då detta kunnat integreras i andra pågående initiativ. KTH har publicerat flera vetenskapliga artiklar inom ramen för detta arbete.

- **Projektledning/Community konsultation/Expertdiskussioner:** Vi har fortsatt använda Phabricator som huvudsakligt verktyg för att koordinera arbetet och har varannan vecka genomfört ett sprintmöte för att diskutera hur arbetet gått samt eventuella förändringar, avvikelser eller svårigheter som uppstått.
- **Projektledning:** Genomförande av två möten med representanter från [Synskadades Riksförbund](#) samt Dyslexiförbundet där de testat och kommenterat Wikispeechs funktionalitet. Flera värdefulla insikter delgavs som har påverkat vårt arbete.
- **Projektledning:** Förberedelser inför ett möjligt framtida projekt som skulle bygga vidare på detta projektet har fortsatt. Fokuset är att skapa de talresurser som behövs för nya röster, samt för en open source-baserad taligenkänningsfunktionalitet. Samtliga projektdeltagare är intresserade av att jobba tillsammans i ett möjligt framtida projekt. Projektgruppen tittar även på två andra utlysningar för STTS och KTH för kompletterande finansiering för dem.
- **Projektledning/Community konsultation:** En volontär från Kamerun har engagerat sig i den tekniska utvecklingen och fokuserar på verktyg för att göra det enklare för volontärer att bidra till lexikonet. Arbetet har pågått under sommaren. Förhoppningen är inte bara ett verktyg som underlättar för en volontär att bidra till lexikonet utan att ytterligare en MediaWiki-utvecklare

skall ha tillräckliga kunskaper för att i framtiden kunna bidra till projektet och stärka Open Source-gemenskapen i Afrika.

- **Projektledning/Kommunikation:** Planering med PTS om gemensamt deltagande på konferensen Interspeech med mässbord.
- **Projektledning/Kommunikation:** Presentation om projektet antaget till konferensen Wikimania 2017 där vi hoppas engagera fler volontärer i projektet både på kort och lång sikt. Detta är Wikimediarens viktigaste årliga konferens. Vi kommer även att delta på hackathonet för att lösa en del specifika tekniska problem.
- **Kommunikation:** Presentation om projektet av KTH på workshopen “*Prominence Analysis and Synthesis*”, på KTH.
- **Kommunikation:** KTH kommer, för egna medel, att presentera om Wikispeech samt deras ICT-TNG-finansierade forskning runt prominens i TTS på Speech Processing Summer School i Kreta i juli.

- **Community konsultation:** WMSE har fortsatt utveckla projektrelaterade sidor på olika relevanta wikis (mediawiki.org, meta.wikimedia.org samt se.wikimedia.org). Detta för att informera aktörer om det arbete som sker.
- **Community konsultation:** WMSE har fortsatt kommunikationen med WMF:s olika team om hur vi kan samarbeta, främst genom phabricator.wikimedia.org. En tidsplan för hur säkerhets- och kodgranskning skulle kunna genomföras har satts samman. Initial feedback var positiv från WMF och Wikimedia Deutschland, men inga konkreta tidsplaner från dem har ännu levererats trots upprepade löften och påtryckningar från oss.
- **Community konsultation:** Det går nu att rapportera fel som man stöter på när man lyssnar på texter på vår testwiki.
- **Community konsultation:** André och Sebastian deltog på Wikimedia Hackathon i Wien från 2017-05-19 till 2017-05-21 och arbetade huvudsakligen med utveckling av API:et. Reserapport återfinns här: https://se.wikimedia.org/wiki/Projekt:Wikispeech_2016/Global_Metrics/#Hackathon_2017

- **Utveckling uppläsning (ljudspelare):** Både meningar och ord markeras nu vid uppläsning. Meningsuppmärkningen fungerar nu även på arabiska (och vi arbetar på en lösning för enskilda ord). Markeringarna fungerar nu även korrekt när specialtecken och unicode-tecken används.
- **Utveckling uppläsning (ljudspelare):** En av de saker som lyftes av funkisorganisationerna var att det i många spelare inte finns en tydlig paus

mellan en rubrik och efterföljande text, vilket upplevs som störande. För detta har vi utvecklat en fungerande lösning.

- **Utveckling uppläsning (ljudspelare):** Det går nu även att hoppa fram (och bak) både hela meningar eller enskilda ord.
- **Utveckling uppläsning (ljudspelare):** En hjälpsida för hur ljudspelaren fungerar har satts upp och länkas till från spelaren.
- **Utveckling uppläsning (ljudspelare):** En API-ingång har skapats för textsegmenteringen i Wikispeech. Detta gör det möjligt för andra verktyg att konsumera innehållet och möjliggör en omstrukturering (påbörjad) om hur Wikispeech lagrar den processade texten (vilket efterfrågats av Wikimedia Foundation). Omstruktureringen underlättar framtida utveckling samt minskar belastningen för de användare som inte vill använda Wikispeech.
- **Utveckling uppläsning (syntesmotor):** Sammanställde och uppdaterade installationsinstruktionerna för TTS-servern samt installerade denna på wmflabs.org.
- **Utveckling uppläsning (syntesmotor)/Utveckling svenska:** STTS har utvecklat en svensk sammansättningsgissare och ett ordledsuttalslexikon. Dessa två komponenter skall i framtiden kombineras, så att systemet skall kunna gissa sammansättningsled för ord som saknas i lexikonet, samt sätta ihop en fonetisk transkription av delar av ord som redan finns i lexikonet. Komponenten i sig är inte språkspecifik, utan kan även användas för andra språk, men vi har just nu bara data för svenska.
- **Utveckling uppläsning (syntesmotor):** STTS har påbörjar arbete med att bygga om lexikonservern, så att den skall kunna hantera flera instanser av SQL-databaser (i den nuvarande versionen finns endast en databasinstans, där samtliga lexikon huserar). Lexikonservern har också fått ett förbättrat HTTP-API, med mer konsekventa anrop och allmän tillsnyggning. Olika definitionsfiler för teckenuppsättningar och liknande, har fått nya filextensioner, för att göra det tydligare vilka filer som hör till vilken komponent.
- **Utveckling uppläsning (syntesmotor)/Utveckling svenska/Utveckling engelska:** STTS har utvecklat en komponent för att ta exempelvis engelska transkriptioner och konvertera till motsvarande svenska fonem. Komponenten är regelbaserad, och konverteringsregler skrivs manuellt för att gå från ett språk till ett annat. Användningsområdet är främst när det finns ord eller meningar från ett annat språk i en text, och man vill med målspråkets syntes kunna uttala texten på det främmande språket någorlunda hyfsat.
- **Utveckling uppläsning (syntesmotor)/Utveckling nytt språk:** STTS har skapat ett regelsystem för att skriva grafem-till-fonem-regler. Reglerna skrivs i ett enkelt textformat, och man kan också definiera hur stavelseindelningen ska göras (enligt Maximum Onset-principen). Man kan även sätta ut betoning

genom att skriva filter som använder reguljära uttryck. Detta system lämpar sig extra väl för språk med förutsägbar koppling mellan stavning och uttal (till exempel finska) samt för att snabbt komma igång med språk som man inte redan har ett uttalslexikon för. Man kan hitta ett par exempelregelfiler (exempelvis för baskiska), om man vet var man skall leta (se länkar nedan). Det finns också en go-server man kan starta för att skapa en separat microservice för g2p-regelsystemet.

- **Utveckling uppläsning (syntesmotor):** STTS har skapat ett nytt HTTP-anrop till lexikonservern. Det gör att man kan flytta uppslag från ett lexikon till ett annat (givet vissa restriktioner). Några förbättringar av lexikondatabasen har gjorts. Lite ändringar och buggfixar av hur lexikonfiler läses in i databasen har gjorts.

- **Utveckling förbättring (rätta lexikon):** Det har lagts till ett "preferred"-fält i lexikondatabasen, för att markera en tolkning av homografer som mest trolig, så att syntesen kan välja detta uppslag. Om man manuellt markerar ett visst uppslag som förstahandsvalet, kan det alltså väljas av syntesen.

- **Utveckling förbättring (rätta lexikon):** Lexikonsökningen kan nu använda statusnamn för uppslag (entry status). Det gör att man genom att ange en speciell status för ett ord, exempelvis kan utesluta denna status i kommande sökningar. Detta kan fungera som ett alternativ till att radera uppslag ur lexikondatabasen (som kan vara riskabelt om man öppnar lexikonet för allmän redigering). Man kan exempelvis sätta statusen "kasta" (remove) på ett uppslag, och sedan utesluta uppslag med den statusen i sökningar.

- **Expertdiskussioner:** Möte mellan WMSE och KTH gällande de test vi ska göra med funkisorganisationerna. Även allmän diskussion om hur arbetet fortskrider för både KTH och WMSE.

- **Expertdiskussioner:** Flera möten mellan KTH och STTS för att diskutera den experimentella Merlinsyntesen, vilket resultera i en experimentell, engelsk syntes där man via parametrar kan styra prominent uttal av ord genom uppmärkning av indata.

- **Övrigt (tester):** KTH har handlett en grupp studenter som tagit fram en prototypmiljö för en av de två nya utvärderingsmetoder KTH utvecklat. Metoden fokuserar på hur effektivt en lyssnare tillgodogör sig information i längre texter, och baserar sig på att frågor ställs fortlöpande under lyssningen.
 - En första testrunda med ~20 deltagare har genomförts. Resultaten finns för närvarande i preliminär form.

- Arbete med kategorisering av “funktioner” i syntesen (egenskaper avsedda att underlätta och effektivisera lyssnande) har påbörjats som ett led i utvärderingsdesignen. Målet är att kunna prioritera på ett välgrundat sätt bland dessa egenskaper.
- **Övrigt (tester):** KTH har arbetat med att föra över det system för “klick-tester” (utvärdering baserat på mentometerknappar, liknande de screenings som används i Hollywood) vilket skulle kunna fungera som ett andra sätt att utvärdera hur tillgänglig texten är för lyssnaren och lista ut vad vi behöver fokusera på att förbättra. P.g.a. en personalfråga har detta arbete skjutits på framtiden.
- **Övrigt (tester):** KTH har påbörjat arbete med att ta fram ett statistiskt testmaterial baserat på texter från Wikipedia och andra källor med längre, sammanhängande, informationsrik text.
- **Övrigt (tester):** KTH har arbetat med ett system för att uppskatta informationsrikedom och s.k. överraskningsvärde i text. En metod för visualisering av resultaten där ord svärtas mer om de har ett större förväntat informationsvärde har tagits fram.
- **Utveckling uppläsning/Utveckling rättning:** Vi har satt upp en lokal installation av TTS-servern på testwikin på wikispeech.wmflabs.org. Detta har gett oss en tydligare bild över installationsflödet och var detta kan förbättras. Dokumentationen för installation har utökats och förtydligats som en följd av detta arbete.

The screenshot shows the Wikispeech interface. At the top right, there are user links: André Talk, Preferences, Watchlist, Contributions, and Log out. Below this is a navigation bar with 'Page Discussion', 'Read Edit View history More', and a search box labeled 'Search Wikispeech'. The main content area displays the title 'Demo, sv' and a paragraph of text: 'Syntetiskt tal av den andra typen är det som man oftast avser då man talar om talsyntes. Detta är betydligt mer komplicerat. Eftersom alla tänkbara ord omöjligt kan finnas inspelade måste man istället konstruera åtminstone de ovanligare orden med hjälp av antingen helt syntetiserade språkljud, fonem, eller genom att klippa ihop stavelser från förlagrade inspelade fonem. I det senare fallet är det i praktiken nödvändigt att använda bifoner, det vill säga förlagrade tvåfonemssekvenser eller hela stavelser, eftersom varje fonem i naturligt tal redan föregriper nästa språkljud och i praktiken inte förekommer i ren och neutral form. På detta sätt går det idag att generera ord med rimligt människolik uttalskvalitet. Större kvarstående utmaningar är till exempel lånnord och kodväxling, där ordens uttal inte följer språkets standarduttalsmönster.' Below the text is a text-to-speech player with standard playback controls.

Wikispeech på vår textwiki med uppläst mening och ord uppmärkta i färg (https://wikispeech.wmflabs.org/wiki/Demo_sv för att testa): Skapare: Projektteamet. Bidragsgivare till artikeln i bakgrunden: <https://sv.wikipedia.org/w/index.php?title=Talsyntes&action=history>.
Licens: CC BY-SA 3.0

3. Uppdaterad projektplan

PTS vill att projektet har uppdaterat dokumentet Projektplan (etapp-excelfilen, omvandlad till PDF om handläggare så önskar) för nästkommande etapp i denna etappredovisning och skickar med denna som en separat bilaga. Detta ska göras

även om det inte skett några förändringar sedan förra rapporteringen. Projektplanen ska dateras och versionshanteras.

Observera att det endast är kommande etapp(er) som ska justeras - alltså den etapp som ni nu rapporterar ska inte justeras även om den inte blev som ni planerat.

Den uppdaterade projektplanen kan t.ex. innehålla fler eller andra aktiviteter än vad som funnits med i ursprunglig projektplan samt ev. andra uppdateringar som behövs göras som åtgärder för att hantera eventuella förändringar eller avvikelser i denna etapp. Lägg även in nya rader och döp dem "Kvarvarande aktiviteter från föregående etapper" om det är så att ni flyttar aktiviteter från etapper som redan är avslutade (se exempel i kapitel Aktiviteter, utfall och avvikelser).

3.1 Kommande händelser

I detta kapitel beskrivs kommande intressanta händelser av vikt för projektet. Nedan beskrivs även nya händelser som tillkommit sen ursprunglig projektplan.

Utöver den utveckling som planerats i förstudien kommer följande händelser att ske under Etapp 5:

- Deltagande på konferensen Wikimania 2017 där vi kommer att arbeta med utveckling av Wikispeech på hackathonet, nätverka med andra utvecklare, genomföra en presentation om Wikispeech samt ta in idéer och lärdomar från andra utvecklingsprojekt. Vår förhoppning är att där även kunna diskutera kod- och säkerhetsgranskning.
- Deltagande på konferensen Interspeech 2017. Där kommer vi att ställa ut bl.a. tillsammans med PTS och berätta om projektet. Vi hoppas skapa intresse från olika forskargrupper att engagera sig i Wikispeech på både kort och lång sikt.
- Projektet kommer att diskuteras på konferensen Wikimedia Diversity Conference 2017 (DivCon17) som Wikimedia Sverige anordnar i november. DivCon17 är en intern konferens för aktiva volontärer och personal som engagerat sig för mångfald på Wikimedias projekt. Där hoppas vi hitta volontärer som kan fungera som ambassadörer för Wikispeech i den tekniska gemenskapen (bland utvecklarna), eller på sina respektive språkversioner av Wikipedia.
- Vi överväger en ytterligare workshop med funkisorganisationer för att utvärdera Wikispeech när fler av funktionerna är färdigbyggda.

3.2 Uppdaterad riskanalys

I detta avsnitt beskrivs projektets risker vid etapprapporteringstillfället. Riskanalysen i tabellen nedan är uppdaterad med nya risker som identifierats sen förra etapprapporteringen. Även de gamla riskerna bedöms och viktas på nytt.

Låt även gamla risker som bedöms vara avklarade stå kvar i tabellen.

Version av riskanalysen (v.1 är den som var med i förstudieoriginalet):	1.2
Beskriv vad som är uppdaterat/förändrat från förra versionen:	Risk nr. 1 har uppdaterats då den bedöms ha ökat.

Risk nr.	Risk	Sannolikhet (S)	Effekt (E)	Risikfaktor (S)*(E)
1	Att vår kod fastnar i code review/security review hos Wikimedia Foundation	3	2	6
2	Att de val vi gjort runt utveckling inte överensstämmer med vad slutanvändarna vill se	2	2	4
3	Att Wikimedia's volontärgemenskap har åsikter om vad som bör göras vilket inte överensstämmer med vad slutanvändarna vill se	3	2	6
4	Komponenter vi identifierat under förstudien visar sig vara otillräckliga när vi implementerar dem på en av världens största webbplatser	3	2	6
5	Att talsyntesen inte är tillräckligt bra för att slutanvändarna skall vilja använda den (dåligt uttal på ord m.m.)	2	2	4
6	Att Wikimedia Foundation ej anser att mjukvaran är stabil nog för att implementeras i produktion. Detta påverkar risk 1.	2	3	6
7	Att de olika Wikipedia-gemenskaperna (en per språk) inte önskar aktivera Wikispeech	2	3	6

8	Att Wikispeech är så krävande att Wikimedia Foundations servrar och resurser ej kan bära det	1	2	2
----------	--	---	---	---

Risk nr.	Förebyggande åtgärd (Beskrivningen hur risken hanteras)
1	<p>Redan under förstudien påbörjade vi samtalen med Wikimedia Foundation om projektet och började sätta upp strukturen på Phabricator för att de redan från dag ett av projektet skall kunna planera in det i sitt arbete.</p> <p>Vi har fortsatt prata med Wikimedia Foundations personal vilket varit viktigt då flera av de på chefsnivå i organisationen har slutat. Sedan en tid har de dock stabiliserat sig och vi bedömer därför risken som tidigare. Vi tittar även på möjligheten att Wikimedia Deutschland sköter kodgranskningen.</p> <p>Att vi har förlängt projekttiden möjliggör att vi hittar en lösning. Tills vidare bygger vi färdigt så många delar vi kan i enlighet med gällande rekommendationer.</p>
2	<p>Vi har under förstudien initierat kontakter och tagit in deras tankar och åsikter för att minimera risken.</p> <p>Vi kommer att ha flera utvärderingstillfällen med representanter från funktionsnedsättningsorganisationerna. Då processen är öppen har alla målgrupper möjlighet att närsomhelst under utvecklingen delge sina tankar och förslag. Vi förväntar oss dock inte att de själva skall hålla koll utan vi sammanställer frågor till dem som vi förmedlar allt eftersom. Vi har redan under Etapp 1 bett om feedback på ett antal frågor vi brottas med.</p>
3	<p>För att göra större förändringar på Wikimedias projekt krävs konsensus i den gemenskap av volontärer som bidrar till dem.</p> <p>För att minska risken att de kommer fram till beslut som minskar värdet av produkten måste vi vara väldigt tydliga i vår kommunikation och se till att ha väl underbyggda slutsatser, tillgängliggöra allt vårt beslutsunderlag kontinuerligt samt lyssna och besvara kommentarer och frågor väldigt snabbt.</p>
4	<p>Vi har tagit höjd för detta i vår tidsplanering genom att använda en beprövad modell för att beräkna tidsåtgång för ett utvecklingsprojekt.</p>

5	<p>Vi har satt av relativt mycket resurser för att säkerställa att talsyntesen redan från början håller en relativt god nivå.</p> <p>Vi tror även att möjligheten att åtgärda irriterande felaktigheter på egen hand minskar risken att användarna slutar använda Wikispeech, även om det inte är perfekt första gången de använder den.</p>
6	<p>Vi kommer först att aktivera Wikispeech på Wikipedias testplattform för att testa att allting fungerar. När vi väl kommit så långt sjunker sannolikheten till en 1:a.</p>
7	<p>Vi kommer att aktivera Wikispeech som en Beta Feature på Wikipedia. Detta innebär att inloggade användare kan pröva funktionaliteten och ge feedback innan Wikispeech aktiveras för alla.</p>
8	<p>Vi kommer inledningsvis att aktivera Wikispeech på Wikipedias testplattform. Detta ger oss och Wikimedia Foundation en möjlighet att bevaka vilka resurser Wikispeech kräver och tidigt åtgärda eventuella resurskrävande funktioner.</p>